

Yaratıcı Drama İle Bütünleştirilmiş İletişim Becerileri Eğitiminin Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin İletişim Becerilerine Etkisinin İncelenmesi*

An Investigation About The Effect Of Communication Skills Education İntegrated With Creative Drama on Students of Deparments of Child Development and Education

Emel ARSLAN**

Filiz ERBAY***

Yeliz SAYGIN****

ÖZET

Bu araştırmada, yaratıcı drama ile bütünleştirilmiş iletişim becerileri eğitiminin, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi bölümü öğrencilerinin iletişim becerilerine etkisinin olup olmadığının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, “öntest-sontest kontrol gruplu deneme modeli” ile çalışılmıştır. Araştırmanın örneklemini Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Öğretmenliğinde okuyan öğrencilerden oluşmaktadır. Deney grubu 24 öğrenciden, kontrol grubu 24 öğrenciden oluşmaktadır. Deney grubu öğrencilerine 8 hafta boyunca 90 dakikalık yaratıcı drama ile bütünleştirilmiş iletişim becerileri eğitim programı uygulanmıştır. Uygulanan eğitim programında, öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirebileceği düşünülen tanışma, kaynaşma, kendini ve duygularını tanıma, anlama, duyguları ifade edebilme, kendine ilişkin farkındalık geliştirme, gruba uyma, liderlik yapma, lideri izleme, grubun devamlılığı için strateji geliştirme, göz kontağı kurabilme, jest ve mimikleri kullanma, beden dilini kullanma, sözsüz iletişim, kendine ve gruba güven duyma, iletişimin kendisi için anlamını ifade etme, başkalarını anlama, empati kurabilme, farklı açılardan bakabilme, iletişim engellerini tanıma ve çözüm getirebilme ve dinleme becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiş ve programda bu becerilere yer verilmiştir. Deney ve kontrol gruplarına eğitim programı öncesi öntest, 8 hafta sonunda da sontest uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak, öğrencilerin iletişim becerilerini ölçmek amacıyla Korkut (1997) tarafından yetişkinlere uyarlanan “İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ)” kullanılmıştır. Ölçek 25 maddeden oluşan ve “her zaman (5), sıklıkla (4), bazen (3), nadiren (2), hiçbir zaman(1)” şeklinde sıralanan 5’li likert tipi bir ölçektir. Ölçekten alınan yüksek puan öğrencilerin iletişim becerilerinde daha başarılı olduklarını göstermektedir.

Verilerin analizinden elde edilen bulgular yaratıcı drama yöntemi ile verilen iletişim becerileri eğitiminin öğrencilerin iletişim becerileri puanlarını yükselttiği sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Anahtar Kelimeler: İletişim, İletişim Becerileri, Yaratıcı Drama.

Çalışmanın Türü: Araştırma.

ABSTRACT

Human beings are social entity so they try to make the world meaningful through their communication with other people; because the contexts they are involved relations among them. People contact with each other via transferring information with opposite parties. So the need to express themselves and understand others is also a part of their nature and forced them to communicate (Cüceloğlu, 1995). Individuals are successful as far as they realize and express their feelings and thoughts, considering thoughts of the opposite party and adjust their behaviors according to existing ambient (Signe and Van Schaik, 2000).

It has been stated that the underline reasons of ineffective communication are cognitive, perceptive, emotinal, unconscious needs, personal factors, roles, social and physical environment, quality of message and communication skills (Dökmen, 1996; Çam, 1997). Having desired communication skills for the individuals is only possible through education. Creative drama is only one of the methods which are used for this education. The creative drama means animating any subject through benefiting from techniques as adlib, role playing basing on a group or group members. In the animating periods, general features of play are displayed and creative drama is achieved according to the aim of the study and the structure of the group (Adıgüzel, 2006).

There is possibility of using all kinds of communication elements at the drama periods. All creative drama facilities base on verbal or nonverbal communication. The people who participate in this period initially realize their feelings, thoughts and bodies and realize other's. The creative is a way sharing information. (Üstündağ, 2001).

* Bu çalışma 2. Ulusal PDR Uygulamaları Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Arş. Gör. Dr., Selçuk Üniversitesi

*** Arş. Gör. Dr., Selçuk Üniversitesi

**** Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi

In this study, it is aimed to examine whether the communication skills which was integrated with creative drama has any effect on communication skills of the students of Child Development and Education Teaching Department. In this study, "Experimental model with Pretest-Post test control group" was used. The participants of the study are Selçuk University, Faculty of Vocational Education students. The experiment group includes 24 students and the control group includes 24 students. The experiment group students were applied communication skills education program that was integrated with 90 minutes creative drama for 8 weeks. At the applied educational program the following skills were aimed to develop: introducing himself, recognizing himself and his feelings, understanding and expressing his feelings, developing awareness about himself, adopting to group, applying leadership, following the leader, developing strategies for continuity of the group, establishing eye contact, using gesture and facial expressions, using body language for nonverbal communication, trusting himself and group members, understanding others, establishing rapport with others, recognizing communication obstacles and their resolution and developing listening skills. The pretest was applied to experiment and control groups before educational program. At the end of 8 weeks both groups were applied post-test. The communication skills inventory was applied to measure pretest and final test communication skills. "Evaluating Communication Skills Scale (İBDÖ)" that was adapted to adults by Korkut (1997) was used as Data Gathering Tool to measure communication skill of the students. The scale composes 25 items and has 5 point likert scale as "always (5), frequently (4), sometimes (3), seldom (2), never (1)". The high point that is received from scale shows that the students are more successful at the communication skills (Korkut, 1997).

The data has been evaluated at SPSS 14.0 packet program. The pretest points that are received from İBDÖ which was applied to experiment and control groups before education was compared with independent t test. The pretest point's average difference of experiment and control groups was not meaningful at .05 levels. This case shows that the experiment and control groups are equal.

The post-test points which were obtained from applied İBDÖ to experiment and control groups after education were compared with independent t test and obtained p value was found meaningful at .05 levels. When we examine post-test point average of experiment and control group; it is seen that the post-test average of experiment group was higher than post-test point average of control group. The result also shows that the communication skills that are given through creative drama education increase the communication skill points of students.

When the difference between pretest and post-test point average of control group was analyzed, at the end of applied t test it was seen that the difference between point average was not meaningful. Therefore, the communication skills of the control group were not different at the application period.

When pretest and final test point average of experiment group was compared it was found out that the difference ($p = .000$, $p < .01$) was meaningful and the communication skills that were integrated with creative drama had an effect on communication skills of the students.

It was found out that the communication skills that are given through creative drama increased the communication skill points of the students.

Keyword: Communication, Communication Skills, Creative Drama.

The type of research: Research

GİRİŞ

İnsanoğlu toplumsal bir varlık olduğu için dünyayı diğer insanlarla kurdukları iletişimlerle anlamlandırmaya çalışmaktadır. Çünkü içinde buldukları bağlamlar, insanlar ve onların arasındaki ilişkilerden oluşmaktadır. Birbiriyle ilişki kuran insanlar ise hem kendileriyle ilgili bilgi vermekte hem de karşı taraftan bilgi toplamaktadırlar. Bu nedenle, insanın doğasında olan kendini anlatma ve başkalarını anlama ihtiyacı bireyleri iletişim kurmaya itmiştir (Cüceloğlu, 1995). İletişim aracılığıyla insanlar diğer insanların bilgi, duygu ve düşüncelerini öğrenirler ve bunları onlarla paylaşırlar (Zembar, 1993).

İletişim, bir düşüncenin, bir duygunun yüz anlatımı, el, kol, baş hareketleri ve konuşma yoluyla ya da yazı, telefon, radyo, televizyon geri bildirim araç ve gereçlerinden yararlanılarak bir kimseden başka bir kimseye iletimidir (Oğuzkan, 1981; Çağdaş, 2008; Çağdaş, 2006). İletişimin toplumsal amacı, toplumu oluşturan bireylerin ortak yaşantıları paylaşmaları, kültürel özelliklerin kuşaktan kuşağa aktarılması ve toplumsal rollerin öğretilmesidir. Bireysel amacı ise insanın kendisini anlatabilmesi, yeni bilgi ve beceriler kazanabilmesidir (Çağdaş, 2008). Bireyler kendi duygu ve düşüncelerini fark edip ifade edebildiği, karşı tarafın duygu ve düşüncelerini de dikkate alabildiği ve davranışlarını buldukları bağlama göre ayarlayabildikleri ölçüde başarılı olabilmektedir (Signe ve Van Schaik, 2000)

İletişim denince akla genellikle konuşmak gelir. Oysa iletişim dinleme ile başlar. Dinleme, öğrenilmesi gereken bir beceri ve alışkanlıktır. Dinleme öğrenilmesi gereken bir beceri olduğuna göre ailede ve okullarda bu becerinin küçük yaşlardan itibaren öğretilmesi gerekir (Çağdaş, 2008). İnsanlar, ancak bir başkası tarafından dinlenirken kendilerini bulur, kim olduklarını anlarlar. Dinlenmeyen çocuk gelişemez. Çocuğun gelişmesi için ailede dinleme ne denli önemliyse, öğrencinin gelişmesi için de sınıfta dinlenmesi o denli önemlidir. Yine aynı şekilde, çalışan, gerçek değerini ve onurunu işyerindeki dinlenme süreci içinde

keşfeder (Cüceloğlu, 1995). İyi bir dinleyici, konuşan kişinin yalnız söylediği sözleri değil; yüzü, eli, kolu ve bedeni ile yaptığı hareketleri de duyar. Çünkü iletişimde sadece sözlü mesajlar gönderilmez. Yüz yüze iletişimde yüz ifadeleri, el kol hareketleri, bedenin duruş tarzı ve ses tonu gibi sözsüz mesajlarda kullanılır. İnsanlar düşüncelerini sözlü mesajlarla ifade ederler. Duygularını ise çoğunlukla ses tonları ve beden dillerine yansıtırlar (Çağdaş, 2006).

Etkili iletişim kuramamanın nedenlerinin; biliş, algı, duygu, bilinç dışı, ihtiyaçlar, kişisel faktörler, roller, sosyal ve fiziksel çevre, mesajın niteliği ve iletişim becerileri olduğu belirtilmektedir (Dökmen, 1996; Çam, 1997). Bireylerin istenilen nitelikte iletişim becerilerine sahip olmaları ise ancak eğitim ile mümkündür. Yaratıcı drama bu eğitim için kullanılan yöntem ve tekniklerden sadece bir tanesidir. Yaratıcı drama, herhangi bir konuyu, doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerden yararlanarak, bir grupla ve bir grup üyelerinin yaşantılarından yola çıkarak canlandırmaktır. Bu canlandırma süreçlerinde oyunun genel özelliklerinden yararlanır ve bir lider eşliğinde yapılacak çalışmanın amacına, grubun yapısına göre önceden belirlenmiş ortamda yaratıcı drama süreci gerçekleştirilir (Adıgüzel, 2006).

Yaratıcı drama etkileşim içinde yaşayarak öğrenmeyi sağlayan en başarılı grup içi yöntemlerden biridir (Girgin, 1999). Alan yazında yaratıcı drama ile yapılmış pek çok çalışma ve bu çalışmaların bireylerin farklı gelişim alanlarına katkılarından bahsedilmektedir. Arielli (2007), yaptığı çalışmada öğrencilere yaratıcı drama ile bütünleştirilmiş fen eğitimi vermiş ve çalışması sonucunda deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerinden fen testi sonuçlarının daha yüksek olduğu sonuçlarını ortaya koymuştur. Aynı zamanda eğitmen bu eğitimin öğrencilerin sosyal davranışlarını olumlu etkilediğini ve sınıf etkileşimine olumlu katkılar getirdiğini de vurgulamıştır. Guli(2004), sosyal algı eksikliği olan çocuklarla yaptığı yaratıcı drama çalışmaları sonucunda, eğitimin çocukların sosyal becerileri üzerinde etkili olduğunu belirtmiştir. Mages (2006; 2008) drama çalışmalarının çocukların dil gelişimlerini olumlu etkilediğini, De La Cruz (1995), öğrenme güçlüğü çeken 35 çocuğa verdiği yaratıcı drama eğitiminin çocukların sosyal beceri ve sözlü dil becerilerini olumlu etkilediğini, Fleming ve diğerleri (2004), drama eğitiminin ilkökul öğrencilerinin dil ve matematik becerilerini ve tutumlarını değiştirmede olumlu katkı sağladığını belirtmişlerdir. Johannsen (2004), araştırması sonucunda yaratıcı drama eğitimi verdiği ön adolesan öğrencilerinin kendilerini daha empatik bulduklarını, farklı bakış açılarına sahip olduklarını ve sosyal farkındalıklarının arttığını vurgulamıştır.

Alan yazın incelendiğinde yaratıcı dramanın iletişim becerilerini desteklediğini gösteren pek çok araştırma bulgusu da ortaya çıkmaktadır.

Colston (1985), yaratıcı drama eğitiminin yapısal gelişim bozukluğu olan farklı yaşlardaki bireylerin sözlü ve sosyal iletişim becerileri üzerinde, Netten (1995), ilkökul ikinci sınıf öğrencilerinin iletişim ve konuşma becerilerinde, yaptıkları hataları düzeltme davranışlarında olumlu değişikliklere sebep olduğunu saptamışlardır (Akt. Özdemir, 2003). Yassa (1997), araştırmasında yaratıcı drama eğitiminin öğrencilerin özgüven, haklarına sahip çıkma, duygularını kontrol altına alabilme, empati, grupta farklı düşünceleri görebilme gibi becerileri kazandırdığını vurgulamıştır. Jackson ve Bynum (1997), duygusal bozukluğu ve davranış bozukluğu olan çocukların sosyal etkileşimlerine drama eğitiminin olumlu katkılar sağladığı sonucunu ortaya çıkarmışlardır. Kempe (2003), çalışmasında dramanın konuşma ve dinleme becerilerinin desteklenmesinde önemli bir yere sahip olduğunu açıklamıştır. Bayrakçı (2007), okul öncesi çağında bulunan öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmede yaratıcı drama yönteminin etkili olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Akoğuz (2002), yaptığı çalışmada 9–13 yaşlarındaki çocuklara verdiği yaratıcı drama eğitiminin çocukların sözlü iletişim, dinleme ve sözsüz iletişim becerilerini yüksek düzeyde geliştirdiğini belirtmiştir. Öztürk (2006), yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının sözlü iletişim becerilerine yaratıcı drama yöntemiyle işlenen tiyatro dersinin grubun sözlü iletişim becerilerini geliştirdiğini vurgulamıştır.

Drama süreçlerinde iletişimin her türlü ögesini sıklıkla kullanma fırsatı vardır. Drama yapısı nedeniyle yakın iletişimi ve paylaşmayı beraberinde getiren, iletişim unsurları ile donanımlı programlarla yürütülmektedir. Yaratıcı drama etkinliklerinin tümü sözlü ve sözsüz iletişime dayanır. Bu süreç katılanlar iletişim sürecinde öncelikle kendi düşüncelerinin, duygularının ve bedeninin farkına varır. Birey olarak tüm bunların farkında olmak ve bunlar arasındaki ilişkileri kurmak, başkalarıyla kurulan ilişkileri doğrudan etkiler. Kendi özelliklerinin farkında olan birey başkalarına da o gözle bakar ve onları da tanımaya çalışır.

İletişim ve etkileşim süreci farkında olunan bu özellikleri paylaşmaya, onları artırmaya dayanır. Yaratıcı dramada bu paylaşımlar için değişik ipuçları bulmak oldukça kolaydır (Üstündağ, 2001).

Bu araştırmanın amacı, iletişim becerileri eğitimi programı yaratıcı drama ile bütünleştirilerek uygulandığında Çocuk Gelişimi ve Eğitimi öğrencilerinin iletişim becerilerine etkisinin olup olmadığının incelenmesidir. Bu amaçla çocuk gelişimi ve eğitimi bölümünde okuyan öğrencilerden bir deney grubu, bir kontrol grubu olmak üzere iki grup oluşturulmuştur. Bu araştırmanın bağımsız değişkeni yaratıcı drama ile bütünleştirilmiş iletişim becerileri eğitim programıdır. Bağımlı değişkeni ise iletişim becerileridir.

DENENCELER

1. Kontrol ve deney grubu iletişim becerileri öntest puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark yoktur.

2. Deney grubu iletişim becerileri sontest puan ortalamaları kontrol grubunun iletişim becerileri sontest puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksektir.

3. Deney grubu iletişim becerileri öntest-sontest toplam puan ortalamaları, kontrol grubunun iletişim becerileri öntest-sontest toplam puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksektir.

4. Deney grubu iletişim becerileri öntest-sontest aritmetik ortalama puanları, kontrol grubunun iletişim becerileri öntest-sontest aritmetik ortalama puanlarından anlamlı düzeyde yüksektir.

YÖNTEM

Bu çalışmada, “öntest-sontest kontrol gruplu deneme modeli” ile çalışılmıştır. Araştırmanın örnekleme Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Öğretmenliğinde okuyan öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışma grubu oluşturulurken öğrencilerin daha önce yaratıcı drama eğitimi almamış birinci ve ikinci sınıflardan seçilmesine dikkat edilmiştir. Eğitime katılmak isteyen öğrencilerden tesadüfi olarak seçilen 48 öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışmanın deney grubu 24 öğrenciden, kontrol grubu 24 öğrenciden oluşmaktadır. Deney grubu öğrencilerine 8 hafta boyunca 90 dakikalık yaratıcı drama ile bütünleştirilmiş iletişim becerileri eğitim programı uygulanmıştır. Deney ve kontrol gruplarına eğitim programı öncesi öntest uygulanmıştır. 8 hafta sonunda her iki gruba da sontest uygulanmıştır.

Uygulanan eğitim programında, öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirebileceği düşünülen tanışma, kaynaşma, kendini ve duygularını tanıma, anlama, duyguları ifade edebilme, kendine ilişkin farkındalık geliştirme, gruba uyma, liderlik yapma, lideri izleme, grubun devamlılığı için strateji geliştirme, göz kontağı kurabilme, jest ve mimikleri kullanma, beden dilini kullanma, sözsüz iletişim, kendine ve gruba güven duyma, iletişimin kendisi için anlamını ifade etme, başkalarını anlama, empati kurabilme, farklı açılardan bakabilme, iletişim engellerini tanıma ve çözüm getirebilme ve dinleme becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiş ve programda bu becerilere yer verilmiştir.

Veri toplama aracı olarak, öğrencilerin iletişim becerilerini ölçmek amacıyla Korkut(1997) tarafından yetişkinlere uyarlanan “İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ)” kullanılmıştır. Ölçek, Korkut (1996) tarafından ilk olarak lise öğrencileri için geliştirilmiştir. Lise öğrencileri için geliştirilen iletişim becerileri değerlendirme ölçeği 0-4 biçiminde puanlanmaktadır. Ölçeğin testin tekrarı ile yapılan güvenilirlik çalışması sonucunda güvenilirlik katsayısı .76 olarak bulunmuştur. İç tutarlılık katsayısı olarak alfa değeri ise .80 olarak bulunmuştur. Ölçeğin yetişkinlerle yapılan güvenilirlik çalışmasında yapılan güvenilirlik çalışmasında güvenilirlik katsayısı .69 ($p < .001$) olarak bulunmuştur Ölçek 25 maddeden oluşan ve “her zaman (5), sıklıkla (4), bazen (3), nadiren (2), hiçbir zaman(1)” şeklinde sıralanan 5’li likert tipi bir ölçektir. Öğrencilerin alabileceği en yüksek puan 125’dir. Ölçekten alınan yüksek puan iletişim becerilerinde daha başarılı olduklarını göstermektedir (Korkut, 1997).

BULGULAR

Denence 1: Kontrol ve deney grubu iletişim becerileri öntest puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark yoktur.

Tablo 1. Kontrol ve deney grubu öntest sonuçlarına ilişkin bağımsız t testi puanları

Öntest	N	\bar{X}	Ss	t	p
Kontrol grubu	24	61.96	6.963	-.799	.433
Deney grubu	24	62.33	8.344		

Deney ve kontrol gruplarına eğitim öncesinde uygulanan İBDÖ'den alınan öntest puanları bağımsız t testi ile karşılaştırılmış ve p değeri .433 olarak bulunmuştur. ($p > .05$). Deney ve kontrol grubu öntest puan ortalamaları arasındaki fark .05 düzeyinde anlamlı değildir. Deney ve kontrol gruplarının öntest puan ortalamalarını incelediğimizde kontrol grubunun öntest puan ortalamasının 61.96 olduğu, deney grubunun öntest puan ortalamasının 62.33 olduğu görülmektedir. Bu durum da iki grup arasında gözlemlenebilir bir farklılık görülememektedir.

Denence 2: Deney grubu iletişim becerileri sontest puan ortalamaları kontrol grubunun iletişim becerileri sontest puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 2. Kontrol ve deney grubu sontest sonuçlarına ilişkin bağımsız t testi puanları

Sontest	N	\bar{X}	Ss	t	p
Kontrol grubu	24	63.42	6.984	-7.184	.000*
Deney grubu	24	74.00	6.840		

* $p < .01$

Deney ve kontrol gruplarına eğitim sonrasında uygulanan İBDÖ'den alınan sontest puanları bağımsız t testi ile karşılaştırılmış ve p değeri .000 olarak bulunmuştur ($p < .01$). Deney ve kontrol grubu sontest puan ortalamaları arasındaki fark .01 düzeyinde anlamlıdır. Deney ve kontrol gruplarının sontest puan ortalamalarını incelediğimizde kontrol grubunun sontest puan ortalamasının 63.42 olduğu, deney grubunun sontest puan ortalamasının 74.00 olduğu görülmektedir.

Denence 3: Deney grubu iletişim becerileri öntest-sontest toplam puan ortalamaları, kontrol grubunun iletişim becerileri öntest-sontest toplam puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 3. Kontrol ve deney grubu öntest-sontest sonuçlarına ilişkin bağımsız t testi puanları

		N	\bar{X}	Ss	t	p
Kontrol grubu	Öntest	24	61.95	6.962	-.724	.472
	Sontest	24	63.41	6.983		
Deney grubu	Öntest	24	62.33	8.344	-5.297	.000*
	Sontest	24	74.00	6.839		

* $p < .01$

Kontrol grubu öntest ve sontest puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı incelendiğinde, t değeri, -.724 ve p değeri .472, bulunmuştur. Bu değer puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olmadığını ve dolayısıyla kontrol grubunun iletişim becerileri düzeylerinin uygulama sürecinde farklılaşmadığını göstermektedir.

Deney grubunun öntest ve sontest puan ortalamaları karşılaştırıldığında ise; farkın ($p = .000$, $p < .01$) anlamlı olduğu ve yaratıcı drama ile bütünleştirilmiş iletişim becerileri eğitiminin öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri üzerinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Denence 4: Deney grubu iletişim becerileri öntest-sontest aritmetik ortalama puanları, kontrol grubunun iletişim becerileri öntest-sontest aritmetik ortalama puanlarından anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 4. Kontrol ve deney grubunun öntest-sontest aritmetik ortalama puanlarına ilişkin bağımsız t testi sonuçları

Öntest-sontest aritmetik ortalama puanı	N	\bar{X}	Ss	t	p
Kontrol grubu	24	62.14	7.597	-3.343	.002*
Deney grubu	24	68.70	5.895		

* $p < .01$

Kontrol ve deney gruplarının İBDÖ'den elde edilen öntest - sontest aritmetik ortalama puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığına baktığımızda p değeri .002 ($p < .01$) olarak bulunmuştur. Kontrol ve deney grubu öntest sontest aritmetik ortalamaları arasında .01 düzeyinde anlamlı bir fark vardır. Bu fark uygulanan eğitim programının deney grubunun iletişim becerilerini artırdığını göstermektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

İletişim becerileri içinde yer alan duyguları anlama, empati kurabilme, etkin dinleme, beden dili kullanımı gibi becerilerin kazanılmasında yaratıcı drama ile bütünleştirilerek uygulanan iletişim becerileri eğitim programının etkili olacağı düşünülmüştür. Bu nedenle yaratıcı drama ile bütünleştirilmiş iletişim becerileri eğitiminin çocuk gelişimi ve eğitimi bölümü öğrencilerinin iletişim becerilerine etkisinin araştırıldığı bu çalışmada uygulanan eğitim programının iletişim becerilerini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Alan yazında da bu araştırma sonuçlarıyla tutarlı, yaratıcı drama ile verilen eğitimin farklı grupların iletişim becerilerini desteklediği sonuçlarını ortaya koyan araştırmalar mevcuttur. Colston (1985), yaratıcı drama eğitiminin yapısal gelişim bozukluğu olan farklı yaşlardaki bireylerin sözel ve sosyal iletişim becerileri üzerinde olumlu değişikliklere sebep olduğunu, Netten (1995), ilkokul ikinci sınıf öğrencilerinin iletişim ve konuşma becerilerinde, yaptıkları hataları düzeltme davranışlarında hikâye anlatma, rol oynama ve drama etkinliklerinin etkili olduğunu, saptamışlardır (Akt. Özdemir, 2003).

Yassa (1997), araştırmasında öğrencilere sosyal etkileşim becerilerini geliştirmek için yaratıcı drama eğitimi vermiş ve bu eğitimin öğrencilerin özgüven, haklarına sahip çıkma, duygularını kontrol altına alabilme, empati, grupta farklı düşünceleri görebilme gibi becerileri kazandırdığını vurgulamıştır. Jackson ve Bynum (1997), duygusal bozukluğu ve davranış bozukluğu olan çocukların sosyal etkileşimlerine drama eğitiminin olumlu katkılar sağladığı sonucunu ortaya çıkarmışlardır. Kempe (2003), çalışmasında dramanın konuşma ve dinleme becerilerinin desteklenmesinde önemli bir yere sahip olduğunu açıklamıştır.

Akoğuz (2002), yaptığı çalışmada Türkiye Eğitim Gönülleri Vakfı eğitim parklarına gönüllü gelen ve yaratıcı drama atölye çalışmalarına katılan, 9-13 yaşlarındaki çocuklara verdiği yaratıcı drama eğitiminin çocukların iletişim becerilerine etkisini test etmiştir. Araştırmacı çocuklara 12 haftalık bir yaratıcı drama eğitimi programı uygulamıştır. Çalışması sonucunda uyguladığı programın 9-13 yaş grubu çocukların sözlü iletişim, dinleme ve sözsüz iletişim becerilerini yüksek düzeyde geliştirdiğini belirtmiştir.

Öztürk (2006), yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının sözel iletişim becerilerine yaratıcı drama yöntemiyle işlenen tiyatro dersinin etkisini incelemiştir. Araştırma bulguları deney grubunun sözel iletişim becerilerinin geleneksel yöntemle işlenen tiyatro dersi öğrencilerinden oluşan kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde farklı olduğunu göstermiştir.

Bayrakçı (2007), okul öncesinde yaratıcı drama etkinliklerinin iletişim becerilerinin gelişmesi üzerindeki etkisini inceledikleri çalışmasında okul öncesi çağında bulunan öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmede yaratıcı drama yönteminin etkili olduğu sonucunu bulmuşlardır.

Görüldüğü üzere alan yazında yer alan araştırma bulguları da bu araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Aynı zamanda alan yazında farklı yöntem ve teknikler kullanılarak verilen iletişim becerileri eğitiminin de farklı örneklem gruplarında uygulanması sonucu bireylerin iletişim becerilerini destekleyip geliştirdiğini ortaya çıkaran araştırmalarda yer almaktadır.

Ergin (2003), araştırmasında duyguları tanıma, duyguları ifade etme, dinleme ve göz kontağı kurma olmak üzere dört iletişim becerisi alanını içeren "İletişim Becerileri Eğitim Programının" okul öncesi dönem çocukları üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda, eğitim alan çocukların belirtilen dört alana ait iletişim becerilerinin eğitim almayan çocuklarınkine göre anlamlı düzeyde farklı olduğunu vurgulamıştır. Wardrope (2002), çalışmasında yöneticilik yapan 280 iş adamına iş iletişimi kursu vermiş ve sonucunda iş adamlarının özellikle yazılı iletişim başta olmak üzere iletişim becerilerinde olumlu gelişmeler gözlemlemiştir. Coşkuner (1994)'de yapmış olduğu çalışmasında çıraklık eğitim merkezine devam eden işçi çocukların iletişim becerilerini geliştirmek amacıyla iletişim becerileri programı uygulamıştır. Araştırma bulgularında çalışmaya katılan çocuklarda yalnızlık düzeylerinin düştüğü sonucu bulunmuştur. İletişim çatışmalarına girme eğilim ve iş doyumunu üzerinde etkisinin olmadığı bulunmuştur. Korkut (1996), yapmış

olduğu çalışmada lise öğrencilerinin iletişim becerilerini geliştirmeyi amaçlayan iletişim becerileri eğitim programı uygulanmıştır. Uygulama sonucunda lise öğrencilerinin iletişim becerilerini değerlendirmelerinde olumlu etkisinin olduğu bulunmuştur. Deniz (2003)'in iletişim becerileri eğitiminin ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin iletişim becerisi düzeylerine etkisini araştırdığı çalışmada verilen iletişim becerileri eğitiminin öğrencilerin iletişim becerileri üzerinde etkili olduğunu bulmuştur. Yer verilen çalışmalar bu araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Araştırma sonuçlarına göre aşağıdaki öneriler geliştirilebilir;

1.Yaratıcı drama grup içi etkileşime dayalı bir yöntem olduğundan öğrencilerin iletişim becerilerinin geliştirilebilmesi için tüm derslerinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanılması etkili olabilir.

2.Yaratıcı drama ile bütünleştirilmiş iletişim becerileri eğitim programlarının etkililiğinin sınanması açısından başka yaş grupları ve örneklemelere de uygulamalar yapılabilir.

3. Bireylerin hayatlarında kullandığı problem çözme, karar verme gibi diğer sosyal becerilerle ilgili eğitim programları yaratıcı drama ile bütünleştirilerek uygulanabilir.

KAYNAKLAR

Adıgüzel, Ö. (2006). Yaratıcı drama derslerine (okul öncesinde drama ve ilköğretimde drama) ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1 (2), 7-16.

Akoğuz, M. (2002). İletişim becerilerinin geliştirilmesinde yaratıcı dramanın etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Arielli, B. B. (2007). Integration of creative drama into science teaching. Unpublished Doktoral Dissertation, Kansas: Kansas State University.

Bayrakçı, M. (2007). Okul öncesinde yaratıcı drama etkinliklerinin iletişim becerilerinin gelişmesi üzerindeki etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü..

Coşkun, A. (1994). İletişim becerisini geliştirme eğitiminin iş görenlerin iletişim çatışmalarına girme eğilimlerine, yalnızlık düzeylerine ve iş doyumlarına etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Cüceloğlu, D. (1995). *Yeniden insan insana*. İstanbul : Remzi Kitabevi.

Çağdaş, A. (2008). *Anne-baba-çocuk iletişimi*. Ankara: Kök Yayıncılık.

Çağdaş, A. (2006). Çocukla iletişim ve beden dilini kullanma (Ed: A. Solak) *İnsan ilişkileri ve iletişim*. Ankara: Hegem Yayınları.

Çam, S. (1997). İletişim becerileri eğitimi programının öğretmen adaylarının ego durumlarına ve problem çözme becerisi algılarına etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

De La Cruz. R. E. (1995). The effects of creative drama on the social and oral language skills of with learning disabilities. Unpublished Doktoral Dissertation, Illinois: Illinois State University.

Deniz, İ. (2003). İletişim becerileri eğitiminin ilköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin iletişim becerisi düzeylerine etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü..

Dökmen, Ü. (1996). *Sanatta ve günlük yaşamda iletişim çatışmaları ve empati*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Ergin, H. (2003). İletişim becerileri eğitim programının okul öncesi dönem çocuklarının iletişim becerileri düzeylerine etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Fleming, M., Merrell, C., & Tymms, P. (2004). The impact of drama on pupils' language, mathematics and attitude in two primary schools. *Research in Drama Education*, 9 (2), 177-197.

Girgin, T. (1999) Türkiye'de okul öncesi eğitim kurumlarında yaratıcı drama etkinlikleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Guli, L. A. (2004). The effects of creative drama – based intervention for children with deficits in social perception. Unpublished Doktoral Dissertation, Austin-Texas: The University of Texas at Austin.

Jackson, J.T., & Bynum, N. (1997). Drama: A teaching tool for culturally diverse children . *Journal Of Instructional Psychology*, 24(3),158-168.

Johannsen, Kirsten C. P. (2004). Social issue drama and its impact on the social consciousness of preadolescent school children. Unpublished Doktoral Dissertation, Minnesota: University of St. Thomas. St.Paul-Minnesota.

Kempe, A. (2003). The role of drama in the teaching of speaking and listening as the basis for social capital. *Research in Drama Education*, 8 (1), 65-78.

Korkut, F. (1996). İletişim becerileri değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi: güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2 (7), 18-23.

Korkut, F. (1997). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerini değerlendirmeleri. *IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri. Cilt. 4.* Eskişehir, Anadolu Üniversitesi.

Mages, W. K. (2006). Drama and imagination: a cognitive theory of drama's effect on narrative comprehension and narrative production. *Research in Drama Education*, 11 (3), November, 329-340.

Mages, W. K. (2008). Does creative drama promote language development in early childhood ? A review of the methods and measures employed in the empirical literature. *Review of The Educational Research*, 78 (1), 124-152.

Oğuzkan, F. (1981). *Eğitim terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Özdemir, L. (2003). Yaratıcı drama dersinin duygusal zekâ gelişimine etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Öztürk, A. (2006). Öğretmen yetiştirmede yaratıcı drama yöntemiyle işlenecek tiyatro dersinin öğretmen adaylarındaki sözel iletişim becerilerine etkileri. İkinci baskı. (Ed: H. Ö. Adıgüzel) *Yaratıcı Drama Yazıları 1985-1998*. Ankara: Naturel Yayıncılık.

Signe, P. & Van Schaik C.P.. (2000). *Dominance And Communcation:Conflict Management İn Various Social Setting. Natural Conflict Resolution.* (Ed: Aureli F, de Waal FBM). USA: University Of California Press,

Üstündağ, T. (2001). *Yaratıcı drama öğretmenimin günlüğü*. İstanbul: Pegem Yayıncılık.

Wardrope, W. J. (2002). Department chairs' perceptions of importance of business comuncations skills. *Business Communication Quarterly*, 65 (4), 60-72.

Yassa, N. A. (1997). A study of the effect of drama education on social interaction in high school students. Unpublished Doktoral Dissertation, Ontario: Lakehead University.

Zembat, R. (1993). Okul öncesi eğitim kurumlarında kişilerarası ilişkiler ve iletişim. *9. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi Yayımlaştırılması Semineri (Ankara, 17- 19 Haziran)*. İstanbul : Ya-Pa Yayınları.